

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie ze skargi dłużników na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. polegającą na zawiadomieniu dłużników 8 sierpnia 2011 r. o wszczęciu egzekucji świadczeń niepieniężnych i wezwaniu do dobrowolnego opróżnienia lokalu przy udziale wierzyciela Jarosława C. na skutek zażalenia dłużników na postanowienie Sądu Rejonowego w S. z dnia 26 września 2011 r.

Czy skarga na czynności komornika, od której nie uiszczono należnej opłaty podlega odrzuceniu na podstawie przepisu art. 767³ k.p.c., czy też zwrotowi na podstawie przepisu art. 130 § 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. ?”

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 września 2011 r. Sąd Rejonowy w S. odrzucił skargę dłużników na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w S. Tomasza Z. z dnia 8 sierpnia 2011 r., polegającą na zawiadomieniu dłużników o wszczęciu egzekucji świadczeń niepieniężnych i wezwaniu do dobrowolnego opróżnienia lokalu, w sprawie Km 2056/11. Dłużnicy zostali wezwani do uiszczenia opłaty od skargi, w terminie tygodniowym, pod rygorem odrzucenia skargi. Wezwania jednak nie podjęli w terminie. Sąd ustalił, że przesyłki były dwukrotnie awizowane, a następnie zwrócone. Przyjął, na podstawie przepisu art. 139 § 1 k.p.c., że z dniem 13 września 2011r. dłużnicy zostali skutecznie wezwani do uiszczenia opłaty od skargi. Termin do uiszczenia opłaty „uzupełnienia braku fiskalnego” upłynął bezskutecznie dnia 20 września 2011 r., zatem Sąd Rejonowy odrzucił skargę.

Z treścią powyższego rozstrzygnięcia nie zgodzili się dłużnicy, którzy w zażaleniu wnieśli o uchylenie postanowienia i rozpoznanie skargi. Uzasadniając zażalenie wskazali, iż w aktach brak jest zarządzenia przewodniczącego,

wzywającego do uiszczenia opłaty od skargi, a ponadto dłużnicy wezwania takiego nie otrzymali.

Przy rozpoznaniu zażalenia Sąd Okręgowy powziął poważne wątpliwości:

Wątpliwości budzi rygor wskazany w wezwaniu do opłacenia skargi, a następnie zastosowany przez Sąd w zaskarżonym postanowieniu.

Skarga na czynności komornika jest środkiem nadzoru judykacyjnego nad czynnościami komornika. Powinna odpowiadać wymogom ogólnym pisma procesowego (art. 126 k.p.c.). Nadto powinna spełniać dodatkowe wymogi określone w art. 767 § 3 k.p.c., które są typowe dla środka zaskarżenia (oznaczenie zaskarżonej czynności, wniosek o zmianę, uchylenie lub dokonanie czynności z uzasadnieniem).

Skarga podlega również opłacie sądowej w wysokości stałej wynoszącej 100 złotych (art. 25 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Skoro podlega opłacie to zgodnie z treścią przepisu art. 126² § 1 k.p.c. sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma, od którego ma zostać uiszczona należna opłata. Do opłacenia skargi jak również uzupełnienia jej o elementy wymienione w przepisie art. 126 k.p.c. i 767 § 3 k.p.c. należy wezwać skarżących przed nadaniem jej biegu. Wobec jednak treści przepisu art. 767³ k.p.c. powstaje wątpliwość czy wezwanie do uzupełnienia skargi jako i jej opłacenia powinno być opatrzone jednym rygorem. Z przepisu art. 767³ k.p.c. wynika, że jeżeli skargę wniesiono po terminie albo nie uzupełniono w terminie jej braków, sąd odrzuca skargę, chyba że uzna, iż zachodzi podstawa do podjęcia czynności na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. Na postanowienie sądu o odrzuceniu skargi służy zażalenie.

Sąd Rejonowy przyjął, że nie uzupełnienie braków skargi obejmuje również „braki fiskalne”. Pogląd taki jest jednak trudny do zaakceptowania, a to z tego względu, że kodeks postępowania cywilnego, w przepisach traktujących o warunkach formalnych pism procesowych, odróżnia wyraźnie uzupełnienie pisma od jego opłacenia. Wyrazem takiego rozróżnienia jest treść przepisu art. 130 § 1 k.p.c. „jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do poprawienia,

uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym” , czy też art. 370 k.p.c. „sąd pierwszej instancji odrzuci na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisanego terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie”. Jeżeli przepisy ustawy wyodrębniają pojęcia „uzupełnienie pisma” oraz „opłacenie pisma”, to w kontekście treści przepisu art. 767³k.p.c. słuszny wydaje się pogląd wyrażony w Komentarzu (aktualizowanym) do art. 767 (3) Kodeksu postępowania cywilnego Olimpii Marcewicz (stan prawny na 23.10.2011r.), opublikowanym w LEX/el., 2011, teza 4, że „brak uiszczenia tej opłaty obliguje do uruchomienia odpowiedniej procedury. Zasadą jest, że w pierwszym rzędzie sąd wzywa skarżącego do uiszczenia należnej opłaty w ustawowym terminie 7 dni pod rygorem zwrotu oraz bezskuteczności pisma zawierającego skargę (zob. art. 130 w zw. z art. 13 § 2)”. Taka jednak koncepcja prowadziłaby do zastosowania dwóch rygorów co do jednego pisma – zwrotu w przypadku wezwania o opłatę i odrzucenia w przypadku wezwania do uzupełnienia. Nie wiadomo, który z rygorów miałby być dominujący i który zastosowany w przypadku bezskutecznego upływu terminu zarówno do uzupełnienia jak i opłacenia skargi. W przypadku zaś zwrócenia skargi Sąd byłby zwolniony od obowiązku badania zgłoszonych w skardze zarzutów i kontroli postępowania egzekucyjnego, do czego jest zobligowany w przypadku odrzucenia skargi, której braków nie uzupełniono (art. 767³ k.p.c.). Na zarządzenie zaś o zwrocie skargi (środka, który nie wszczyna odrębnego postępowania) nie przysługiwałoby zażalenie, gdyż takie przysługuje jedynie na zwrot pozwu (art. 394 § 1 pkt 1 k.p.c.), czy wniosku inicjującego postępowanie nieprocesowe lub zabezpieczające, egzekucję sądową (art. 394 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) W przypadku zaś skargi nie może być mowy o inicjowaniu nowej sprawy, o czym wypowiedział się już Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 maja 2010r., w sprawie III CZP 28/10, opublikowanym w OSNC z 2011, zeszyt 1, poz. 10.

W doktrynie prezentowany jest również drugi pogląd przyjmujący, że „nieuzupełnienie braków formalnych skargi”, o którym mowa w art. 767³ k.p.c. obejmuje również nieopłacenie skargi. Pogląd taki wraźony został w Komentarzu do art.767(3) Kodeksu postępowania cywilnego (stan prawny na 1 lipca 2011r.), opublikowanym w Lex. W tezie 1 autor komentarza SSN Dariusz Zawistowski wskazał, że „podstawę do odrzucenia skargi stanowi również jej nieopłacenie. Artykuł 130²§3 k.p.c. nie wymieniał wprost skargi na czynności komornika w grupie

wskazanych w nim środków zaskarżenia, jednakże w judykaturze przyjmowano, że miał zastosowanie także do skargi na czynności komornika”. Przyjęcie takiej koncepcji jest o tyle racjonalne, że prowadzioby do zastosowania jednego rygoru w przypadku skargi nieopłaconej i nieuzupełnionej.

Zdaniem Sądu Okręgowego przepis art. 767³ k.p.c. nie reguluje jednak czynności Sądu na wypadek nieopłacenia skargi. Kodeks postępowania cywilnego jak już wspomniano wcześniej rozróżnia pojęcie „nieopłacenia” oraz „nieuzupełnienia”. Do stanowiska tego przekonuje również zmiana treści przepisu 767³ k.p.c. wprowadzona ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233 poz. 1381)., która wejdzie w życie dnia 3 maja 2012r. Przepis w przyszłym brzmieniu przewiduje rygor odrzucenia skargi zarówno nieopłaconej jak i skargi, której braków nie uzupełniono w terminie.

Rozbieżne jest w przedstawionej kwestii nie tylko stanowisko doktryny, ale również orzecznictwo Sądów. Problem budzi poważne wątpliwości, dlatego też – na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. – należało przedstawić do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu wskazane zagadnienie prawne.

/km/